

(Württemberg Marks von)
Sodanuhkaa ja rauhantakeita

Valtiopäivillä toukokuun 24 päivänä tapahtuneessa suuressa puolustuskeskustelussa lausui ulkoministeri, hänen ylhäisyytensä vapaaherra Marks von Württemberg muun muassa seuraavaa:

Suurta kysymystä, joka nyt on kamarin käsittelyn alaisena, on niiden pitkien neuvottelujen aikana joita asiassa on jo tapahtunut, valaistu useimmalta eri näkökannalta. Tärkeimpiä puolia siinä on luonnollisesti sen ulkopoliittinen puoli. Kysymys siitä, jos me ylipäänsä tarvitsemme puolustusta ja minkälaisen sen siinä tapauksessa tulisi olla, riippuu itse asiassa siitä, minkä mielipiteen muodostaa itselleen meidän maamme ulkonaisten vaarojen olemassaolosta ja laajuudesta. Silloin on luonnollista, että se, jonka tehtävänä nykyään on hallituksessa erityisesti valvoa maan ulkopoliittisia asioita, lausuu ajatuksensa suuren puolustuskysymyksen tästä puolesta. Tulen tässä nyt lyhyesti selostamaan sitä käsitystä tästä asiasta, jonka olen itselleni muodostanut.

Kysymyksessä, joka niin paljon on riippuva vaikeasti arvosteltujen olosuhteiden henkilökohtaisesta arvioimisesta, voin tietysti minä, yhtä vähän kuin joku muu tehdä minkäänlaista hairahtamattomuuden vaatimuksia. Ehkä pitäisi minulla kuitenkin siinä määrässä olla joitakin edellytyksiä tähän kuuluvien kysymyksien arvioimisessa,

koska minä olosuhteiden pakosta jo joitakin vuosia sittemmin olen joutunut käytännöllisesti ottamaan osaa eräiden tärkeiden kansainvälisten kysymyksien käsittelyyn; ja siltä paikalta, jota minä nyt hoidan on minulla ollut määrätty mahdollisuus kokonaisuudessaan seurata europalaista politiikkaa sen myöhemmissä kehitys vaiheissa.

Jo heti alussa täytyy minun myöntää, että puolestani en voi katsoa niin valoisasti yleistä kansainvälistä tilannetta tai Ruotsin ulkopoliittista tilaa, kun nykyään usein tehdään meidän maassa ja joka kyllä voidaan huomata myös valtiopäivilläkin. Kaikki tiedämme, miten suuren maailmansodan aikana kuultiin julistettavan molemmista suurista leireistä — joskin ehkä eniten toisesta — että se, minkä edestä itse asiassa taisteltiin oli tulevaisuudessa kansojen välillä pysyvä rauhan- ja oikeudentilanne. Monessa tapauksessa ei tämä ollut muuta kuin yksi muoto sotapropagandaa, jota harjoitettiin, samoin kuin paljon muutakin samanlaista toimintaa ainoastaan siinä mielessä, että pimittää suuren yksinkertaisen joukon silmät. Mutta tuskin voidaan epäillä sitäkään, että näiden, tämän evankeliumin julistajien joukossa oli myös monta rehellistä uskovaista. Selvemmin ajattelevien joukossa, jotka huomasivat, että hyvä tahto ihmisten keskuudessa, joka olisi ollut paras kestävän rauhan takuu, ei ollut niin helposti luotava, löytyi monta, jotka ajattelivat, että siinä yleisessä herpaantumisessa, jonka sota toi mukanaan, oli jokseenkin varma takuu suhteellisen rauhallisesta ja kestävästä ajasta, joka muistutti aikaa noin sata vuotta sitten Napoleonin sodan päätyttyä. Lopuksi löytyi myöskin

sellaisia, jotka toivoivat, että he yhdessä rauhan mukana syntyneen kansojenliiton kanssa voisivat jo alusta onnistua täyttämään suuren tehtävänsä tasoittaa kansojen välisiä hankauksia.

Kaikki nämät toiveet ovat pettäneet. Ihmiset eivät ole yhdellä iskulla tulleet halukkaiksi mailman ja ihmiskunnan tai naapurisovun hyväksi asettamaan yksilölliset tai kansalliset harrastukset toiselle sijalle tai että muita pitemmälle tähtääviä tarkoituksia varten luopumaan yhdestä tai toisesta välittömästä, ala-arvoisesta merkityksestä olevasta edusta. Ei myöskään yleinen heikontuminen tai köyhtyminen ole kyennyt aikaansaamaan sitä rauhaa, jota oli toivottu. Päinvastoin on tällä kertaa sodan kautta aikaansaatu köyhyys ollut voimakkaasti vaikuttavana aiheena niihin hankauksiin ja ristiriitoihin, jotka ovat tehneet määrättyjen Euroopan suurimpien kansojen keskinäiset välit sellaisiksi, että se ei ole ollut sotaa eikä rauhaa, vaan jotain siltä väliltä. Ja Kansojen liitto, joka, sen mukaan kuin yhä edelleenkin toivotaan, kerran tulee olemaan ensimmäisenä järjestyksessä rauhaa edistävänä tekijänä, on tähän saakka hyvin vähäisessä määrässä voinut rakentaa rauhaa ja sopua tai estää väkivaltaa.

Kuten pääministeri eilen esiintoi, täytyy tunnustaa, että yleinen kansainvälinen tilanne viime aikoina on osoittanut selkenevän siinä määrässä kuin Saksan vahingonkorvauskysymyksen ratkaisu näyttää olevan saavutettavissa, mikäli niin kutsutut asiantuntijakommissionien ehdotukset voivat ilman ehtoja tulla hyväksytyksi asianomaisten valtioiden puolesta. Jos, kuten elävästi toivottakoon, asia olisi näin,

ja jos, kuten myös saa toivoa, kyseessäolevat ehdot osoittautuvat mahdolliseksi täyttää sekä hyvää tahtoa niiden täyttämiseen löytyy, niin silloin on kieltämättä eniten esiintyvä eurolaisten levottomuuksien pesä saatu häviämään. Mutta jokainen, joka jonkun verran tuntee olosuhteita, tietää kyllä, että se ei suinkaan ole ainoa. Päinvastoin ovat asiat niin, että ne Euroopan vallat ovat hyvin helposti lasketut, joilla ei olisi enemmän tai vähemmän arkaluontoisia, erinäisissä tapauksessa varsin polttavia kansainvälistä laatua olevia kysymyksiä ratkaistavana. Se suuri muutos vuosisatoja kestäneissä oloissa, jonka sota ja sitä seuraavat rauhanteot ovat tuoneet mukanaan, vaikkakin useasti sisältäen ilahduttavaa lajia olevia edistysaskeleita, on kuitenkin luonut sellaisen jännityskysymyksiin moninaisuuden, että katkeaminen yhdessä tai toisessa kohdassa ei voi olla mahdoton ja tuskin tarvinnee todistaa tässä mihin myöskin enempi paikallista laatua oleva selkkaus kehityksessään voi johtaa.

On väitetty, että vakavien selkkauksien mahdollisuudet vähenisivät demokratian, varsinkin sosialidemokratian kasvavan vaikutuksen kautta, joka olisi omiaan vastustamaan niitä sotaa edistäviä tekijöitä, jotka voidaan huomata suurkapitalismissa tai hallitsevien taitamattomuudessa tai vallanhimossa. Tähän väitteeseen sisältyy kuitenkin aivan varmasti pitkälle kehitetty rauhankysymyksen yksinkertaistuttaminen. Vaikkakaan suurkapitalismia ei voida vapauttaa osallisuudestaan eripuraisuuksien luomiseen tai vieläpä asestettuihin kansojen välisiin selkkauksiin, ja myöskin jos hallituksien ja johtavien luokkien harhaotteet ja lii-

oittelut monta kertaa ovat antaneet aihetta sellaisiin selkkauksiin, niin ei kuitenkaan puolueeton huomioiden tekijä koskaan voi tyyntäytyä itseään sillä ajatuksella, että kansojen syvät rivit aina ovat vapaat velastaan. Historia ja vielä enempi uudempi osoittaa, että monta kertaa on kansan mieliala ollut sodan synnyttäjänä, samoin kuin että hallitsijat ja kansanjohtajat, kun he johtaakseen huomiota sisällisistä oloista tai muuten säilyttääkseen vaikutusvaltaansa ovat tahtoneet yllyttää kansan mielialaa, niin on se ollut hyvin helppo tehtävä. Joukkojen psykologian salaperäiset ja yleisvaaralliset luonnonlait voidaan tuskin millään muulla alalla todeta niin helposti kuin juuri kansainvälisellä.

Omasta puolestani en siis voi, niin lämmin rauhanystävä kuin olenkin, tuudittaa itseäni siihen ajatukseen että Europan rauha nyt olisi varmasti turvattu lähimpinä aikoina. En tietysti mene niin pitkälle, että pitäisin uutta euroopalaista sotaa erittäin todennäköisenä — rauhaa edistäviä tekijöitä, jotka yhä edelleen ovat vaikuttamassa en luonnollisesti voi olla huomioonottamatta — mutta, että ajatus suuremmasta sodasta nyt olisi todellisuuden ulkopuolella, sitä en voi myöntää.

En myöskään voi kannattaa niitä, joiden mielestä meidän kaukainen asemamme vapauttaisi meidät ennakolta sopimasta todella tehokkaista toimenpiteistä meidän turvaamiseksi hyökkäyksiä ja puolueettomuusloukkauksia vastaan. Että julkisesti antautua harkitsemaan kysymystä niistä mahdollisuuksista, joiden vallitessa meillä voisi syntyä selkkaus, ei ole niinkään helppoa; henkilöllä, joka on minun nykyisessä asemassani on se melkein mahdotonta.

Olen kuitenkin varmasti vakuutettu siitä, että tällaisia mahdollisuuksia on olemassa käytännöllisten mahdollisuuksien sisäpuolella. Esi-merkin vuoksi viitattakoon tässä vaan niihin vaikeuksiin puolueettomuuden suhteen, jotka määrätyissä kyllä aivan mahdollisissa, olosuhteissa voivat olla seurauksena meidän ominaisuudesta rantojenomistajina Europan tärkeimillä kansainvälisillä kulkureiteillä.

Joskaan minä en siis uskalla niin varmallalla huottamuksella uskoa rauhan aikakauteen tai meidän kykyymme pitää itseämme mahdollisten selkkausten ulkopuolella, niin ei tämä suinkaan merkitse sitä, että pitäisin kaiken rauhan hyväksi tähtäävän työn tarkoituksettomana ja että meidän siis tulisi pitää itsemme poissa tällaisesta työstä. Päinvastoin pidän, että meidän on kykymme mukaan otettava osaa kaikkiin tätä lajia oleviin pyrkimyksiin, joilla on jotain käytännöllistä merkitystä. Erittäinkin mikäli koskee Kansojenliittoa olen valmis ilolla ja kiitollisuudella toteamaan, että tämä yhtymä, jonka mahdollisuuteen tuskin kukaan kymmenkunta vuotta sitten olisi uskonut, kuitenkin on aikaansaatu, sekä että se yhä vielä elää ja huolimatta moninaisista vastoinkäymisistä ja vaikeuksista kuitenkin on onnistunut toimittamaan yhtä ja toista rauhan ja yhteisymmärryksen hyväksi. Ehkä voidaan ilman liian suurta uhkarohkeutta väittää että Ruotsin esiintyminen liitossa ei ole ollut aivan ilman merkitystä sen toiminnalle siinä hengessä, jota liiton sopimus ilmoittaa edustavansa. Erityisesti senjälkeen kun meidän maamme on tullut kuulumaan liiton neuvostoon, on ilmennyt erinäisiä mahdollisuuksia ja velvoituksia tässä suhteessa, ja on

ainoastaan oikeudenmukaista, kun esiintuon sitä ei niinkään vähäpätöistä tulosta, jota meidän edustajamme tällöin on voinut aikaansaada sen kannatuksen nojalla, jota hän on tiennyt saavansa kotonaolevalta hallitukselta. Toivoisin kernaasti, että hän ja hänen hallituksensa myöskin voisivat vaikuttaa jotain sen yleisen aseistariisumisen läpiviemiseksi, joka liittoneuvoston sopimuksen mukaan on yksi liiton päätehtäviä. Ikävä kyllä, ei mitään sellaista ole tähän saakka voitu aikaansaada. Tällainen yleinen aseistariisuminen, joka on totettu ottaen huomioon yksityisten valtioiden erikoiset olosuhteet, olisi minun mielestäni yksi suurimpia rauhanajatuksen edistysaskaleita, joka nyt voisi tulla kysymykseen ja toivoa sen aikaansäämisestä koittakaamme joka tapauksessa ylläpitää niin kauan kuin mahdollista.

Sitävastoin on minun mahdotonta liittyä niihin, jotka uskovat, että mailman rauhanajatus voittaisi siitä, että yksi tai toinen Europan pienemmistä valloista omin päin päättäisi luopua aseista tai vähentää puolustustaan. Kun sanotaan että yksi meidän tekemä tällainen päätös murtaisi militarismin "taikarenkaan", niin riippuu tämä varmaankin kokonaan tilanteen väärästä arvioimisesta. Sikäli kuin Euroopassa ylipäänsä kiinnitettäisiin huomiota tällaiseen päätökseen, luulen että se tulisi aiheuttamaan vaan sääliväistä halveksumista sitä kansaa kohtaan joka arvostelee riippumattomuutensa niin vähäpätöiseksi. Omasta puolestani olisin halukas menemään vielä pitemmälle. Niinkauan kuin suuria valtioita, jotka kuuluvat Kansojen liittoon, ei saada suostumaan niihin huomattaviin aseistariisumisiin, joihin he ovat si-

toutuneet liittosopimuksen kautta, on minun mielestäni erinäisessä määrässä jokaisen pienemmän valtion velvollisuus ei ainoastaan itse valtion suhteen vaan myös yleiseltä kannalta katsoen, että ei saattaa itseään turvattomaksi ja sen kautta aiheuttaa eräänlaista heikkoa kohtaa yleisessä rintamassa, joka on avoinna toisten vaapaalle työlle ja toiminnalle. Sellaiset maat kun Sveitsi ja Hollanti palvelevat yhteistä asiaa senkautta, että he eivät saata alueitaan avoimiksi vieraille valloille. Ehkä voitaisiin myös mainita tapauksia, jolloin itse asiassa pientä valtiota senkautta, että se on äärimmäiseen saakka puolustanut itseään sattunutta hyökäystä vastaan, täytyy tarkkanäköisempien katsojien pitää suuremman palveluksen tekijänä rauhanaatteelle kuin jos tämä valtio olisi vastustamatta antanut itsensä alttiiksi anastajalle.

Eilen viittasi eräs arvoisa puhuja, että meidän maamme senkautta, että se, kuten hänen sanansa kuuluivat, "puhaltaisi ylös itsensä" voisi ärsyttää toisia valtoja, mutta en usko olevan syytä peljätä sitä. Meidän rauhanhalua ja oikeudentuntoa on pitkien aikojen kuluessa todistettu tavalla, joka mielestäni poistaa jokaisen epäluulon tällaisten sotaisten taipumusten olemassaolosta.

Näihin lähtökohtiin nojautuen, joihin tässä nyt olen viittannut, täytyy minun puolestani pitää, että jos ei yleistä varustuksien vähentämistä saada aikaan — Ruotsin on otettava kantaakseen se puolustustaakka, jonka se voi kantaa ilman että muut välttämättömät valtiomenot laiminlyödään.